

200.000 megmentett gyermek!...

Látogatás az apró ágyak birodalmában

(Saját látogatásunkról.) 200.000 gyermeket gyógyított meg és helyezett el huszonkétéves fennállása alatt az állami gyermekmenhely. Túlzás nélkül lehet mondani: 200.000 gyermeket mentett meg a haláltól és legjobb esetben a teljes testi és lelki zülléstől. Négyezerötven kórházában, amely Magyarország legnagyobb gyermekorvosi intézménye, évek óta állandóan négyszáz beteg gyermeket ápolnak, gyerekeket, akiknek nincsen családjuk, vagy akiket családjuk elhagyott, vagy eltartani nem bírt, gyógyítani nem tudott. Minden évben körülbelül 7000 gyermeket helyez el családnál, szerez nekik családot, szerez családoknak gyereket és európai színvonalú kórházában tökéletes kezelés mellett a nyomor legszörnyűbb testi és lelki betegségeiből menti meg ezerszámra a gyerekeket és egészséges, ép embereket nevel belőlük.

Keresik a gyereket...

— Persze a mi tevékenységünkre éppen akkor lenne a legnagyobb szükség, mikor legnagyobb a nyomor, de ugyanakkor a mi anyagi erőnk is legjobban korlátozzák, — mondja a menhely igazgató főorvosa — de azért most is 420 beteget ápolunk és a múlt évben 7200 gyereket volt kezünk alatt. A gyerekeket iparosoknál, földmunkásoknál, kisgazdáknál helyezük el. Ott azután belenőnek a családokba, mintha ott születtek volna.

— Honnan kerül ide a legtöbb gyerek? — Persze a fővárosból. Háromnegyedrésze a gyerekeknek fővárosi. Hogy milyen nagy a nyomor, arra jellemző, hogy csak 50 százaléka törvénytelen: a törvényes szülők közül is rengetegen nem tudják eltartani gyerekeiket. Az országosan fenyegető egyke idején azonban meglepő, hogy olyan sokan kérnek gyereket tőlünk, hogy gyakran nem is tudunk elget tenni a sok kérésnek. Mindenestre nem szívesen vesznek örökbe olyan gyereket, akinek él valamely hozzátartozója, mégis örvendetes, hogy ajánlkozásban nincsen hiány.

— Hallottuk, hogy képességvizsgálóintézet is működik a menhely keretein belül?

Idegorvosi kezelés

— Igen. Minthogy az ide kerülő gyerekek nagyrésze betegen kerül hozzánk és gyakran szörnyű környezetből, beteg szülőktől, bizony elég sok közöttük az olyan, aki idegorvosi kezelésre szorul. Tizenkétéves aluli gyerekeket egyébként a gyermekbíróság is beutal hozzánk és ezeket idegorvosi kezelésben részesítjük. Az idegorvosi osztályon van egyúttal a képességvizsgáló intézet is, ahol a gyerekek későbbi elhelyezésére vonatkozóan végzünk kísérleteket.

— A gyermekek beutalásának és kihelyezésének útja a következő: a gyámhatóságok hozzánk utalják a gyereket. Mi megvizsgáljuk. Ha beteg, meggyógyítjuk, ha egészséges, az úgynevezett átmeneti osztályra helyezük, azután kihelyezzük egyik telepünkre, vagy elhelyezzük valamely családnál. Hatvanegy telepünk működik az ország minden részében, természetesen szakosított orvosi vezetés alatt.

— Néhány statisztikai adat: 1933-ban beutaltak 16 talált gyereket, 23 teljesen árvát, 1753-at, akinek szülei munkanélküliek, 305-öt, akinek szülei betegek, 371-et, akinek szülője elhagyta gyermekét és családját, 65-nek szülei letartóztatva, 942-nek anyja szoptatás miatt keresetképtelen, 74-et züllés miatt, 184-et szülők hajléktalansága miatt. A házasságonkívül született gyermekek anyjának foglalkozása így oszlott meg: 75 háztartásbeli, 333 munkásnő, 273 napszámos, 1083 háztartási alkalmazott, foglalkozás nélküli 6, egyéb foglalkozású 35.

Az „üzem”

Az ambulancián az ügyeletes orvos apró vörös porontyot forgat kezében, mint valami csomagot. A gyerek kétségbeesetten sír. Sűrű, apró vörös kiütések borítják testét. Lázás — mondja az anyja. Lemérik, ami ellen a kis vörös gyerek hevesen tiltakozik, belenéznek a torkába, amit végképpen nem akar tűrni. A nagy sírásra a várakozó két kis gyerek — egyik sincs több hat hónaposnál — merő szolidaritásból szintén heves sírásba kezd. Az ügyeletes orvos a szívét hallgatja a kis vörösnek: hogyan lehet hallani a szívverését ebben az éktelen zsvajban?

— Most nagy az üzem, — magyarázza az ügyeletes orvos mosolyogva — 30-35 gyereket is megvizsgálunk naponta.

A legbánatosabb ucca

Elindulunk a kórtermekbe, kis ágyak uccája között. Nagy, világos ablakok, kínos tisztaság, hófahépré apró ágyak. Mindegyikben egy-egy poronty fekszik. Fejük felett tábla, mint a felnőttéknél: Szt. Mária, Kora: 1 év, egy hónap. Látáblája is van és kórtörténete. Szt. Mária keservesen zipog, fülbaja van és fáj a füle. Zagyva Aranka egyéves és rühös. Akkor egy szörnyű kis ágyhoz érünk: Fölötte tábla: Kocsány Verona, félhónapos. Vízfejű. Merőn néz korához arcaival a levegőbe. Alig ad magáról életjelet, amint a fehér lepedőn hever.

Azután egy kis haldoklót mutatnak. Ugy hozták be, hogy nem tudták a szülei, mit kezdjenek vele. Már hetek óta beteg volt, három hónapos lehet az egész. Betegségében mesterségesen táplálták: anyjának alig volt teje, meg dolgozott is, nem

volt ideje szoptatni. Az apró gyerek csupa csont és bőr, a tüdejé zihálva emelgeti vézna bordáit, nem bíznak benne, hogy megél. Elnyűtt kis szervezet nem tud megbirkózni a betegséggel.

Másik terem. Tizenhat kis ágy egymás mellett. Beteg szülők gyerekei. Fekélyek, tályogok, sebek apró, piros gyerekarcon és testeken. Kis vörös, göndörhajú leány:

— Kész csoda, — mondja az ápolónő — hogy még él. Ennek már minden betegsége volt, ami csak egy ilyen kis gyerekeknek lehet.

És mosolyog a kis vörös göndörhajúra és az visszamosolyog rá.

Koraszülöttek, akik hazataláltak az életbe

A koraszülöttek terme. Négy különös kis ágy áll egymás mellett.

— Itt van a legérdekesebb esetünk, — magyarázza az osztályvezető orvos — 980 gram súlya volt, mikor a világra jött. Legalább 2000 grammal kevesebb, mint a normális. Most itt a kemencében éldegél és növekszik, amíg lassan helyrejön.

Négy ilyen kis koraszülött fekszik egymás mellett. Az ablaknál négy ágyban gyógyulóban lévő apróságok. Vigak és derűsen bámulnak bele a világba. Átmegyünk a szomszéd terembe. Itt három gyerek fekszik, koraszülöttek, akiket hosszú hónapokon át tartó ápolással szépen fölneveltek. Egyik sebb, mint a másik, nagy darab, kicsattanó, kövér vasgyűrűk, vígan tombolnak az ágyakban és lelkesen üdvözlök az orvosokat.

A sebészeti osztály nagy kórtermében vidám élet folyik. Széltében a fal mellett fekszenek a csecsemők. Mindegyiknek a csuklóján, mint a kanárimadárkának, kis szalag, erre van írva a nevük, nehogy összekeverjék őket. Még játékaik is van: keresztbe az ágy fölött gézt kötöttek és erre üres leukoplasztos orsókat akasztottak. Lelkesen nyújtogatják kezüket a kórházi játékszer után.

— Érzik a szeretetet, — magyarázza a sebészorvos — csodálatos, hogy az ápolónők milyen bámulatos önfeláldozással és türelemmel bánnak velük. És gondoljuk meg, hogy egy gyerek ápolása, még ha egészséges is, egy egész embert követel... Ez itt egy érdekes eset.

Az „érdekes eset”

Az érdekes eset Somlár Vera. Lehet vagy hat éves. Csinos, feketeszemű kislány, derűsen ül a kis ágyban és boldogan mosolyog, mert róla van szó. Kis piros ruhában van, még a hajában is masni — gézből.

Lúgkövet ivott. Anyja véletlenül ott felejtette az asztalon, megitta, a lúg összegezte nyelvcsővét, úgyhogy még most sem tud rendesen enni. Mesterségesen tápláljuk. Na, ebédeltél már?

— Igen — felel Somlár Vera.

— És izlett? — tréfálkozik az orvos.

A kislány bólint és bizalommal mosolyog az orvosra.

Ahogy a terem végében állunk, vagy harminc gyermekszempár szegeződik ránk. És az a csodálatos, hogy egyik sem néz ránk félelemmel, vagy aggódással, pedig az operációs teremből jönnek, súlyos és veszélyes sebekkel, betegségekkel. Harminc szempár függ rajtunk és mind derűs, vidám, kedves, nyílt.

— Mutasd csak a lábadat — mondja a sebészorvos egy kis fiúnak és az szolgálatkészen mutatja lábszárát — gerinctuberkulózisa van és egy helyütt a gerincébe betettünk egy darab csontot a lábszárából. Ez az operáció ritkán sikerül: ez itt kitűnően sikerült.

A kislány nevet, mikor biztatjuk, hogy nonszokóra szaladgálni fog.

— Tegnap már fölkeltem, — mondja vígan.

Nem sírnak...

— Érzik, hogy segítünk rajtuk, hogy szeretjük őket és hogy az ő érdekükben vagyunk itt, — folytatja a sebészeti osztály vezetője — de vég eredményben jó dolguk is van itt. Ott a rádióhangszóró, zenét hallgathatnak, nézze, az a kislány olvasgat ott. Rése van ebben annak is, hogy a szenvedés koráérté teszi őket. Korán lesznek megértők, korán tudnak olyasmit, amit nem kellene tudniok, korán tanulják meg a komizságot, de hála Istennek, ez csaknem kivétel itt.

És csakugyan. Ebben az épületben, ahol csupa súlyosan beteg, szenvedő gyerek fekszik — nem hallani gyermekesítést. Egy kislány, — hatéves lehet — aki súlyos combtöréssel került a menhelyre, az orvos meg-meghajlítja izületét, mozog-e már? A kislány fintort, csak ezzel mutatja, hogy még fáj egy kicsit, de a fintoron keresztül mosolyog és mikor az orvos elereszti, maga próbálja mozgatni lábát.

Szörnyű ez a ház, szörnyű és ugyanakkor végtelenül vigasztaló. A nyomor, piszok, betegség és züllöttség eredménye egyik oldalon és másikon az eredmény: 200.000 megmentett gyermek. Minden betegségen és nyomoron át az az eredmény, hogy van egy hely, ahová menekülni lehet és ahol meg lehet menekülni. Minden beteg között a legszörnyűbb látvány a beteg gyerek, aki teljesen ki van szolgáltatva és panaszára még szavai sincsenek. És ami legnagyobb dicsérete ennek az intézménynek: aki végignézte ezt a négyszázhusz beteget, fölvidul tőle.

Mikor a sebészeti osztály kórtermét elhagyjuk, a vezető orvos egy pillanatra megállít:

— Nézze ezt a kis púpost.

Szőke, rövidhajú kislány ül az ágyban. Vékony karjával átfonja föl húzott lábszárát. Nagy feje mélyen ül csenevész, szűk váll között, nagy kék szeme nyugodtan néz ránk. És mikor megállunk ágya előtt, mosolyogni kezd. Bizalommal, kedvesen, szeretettel és hálával, ragyogó arccal mosolyog ránk, olyan szívtépően és annyira örömmel, hogy nem lehet meghatottság nélkül nézni. És mikor kimegyünk, ő kiabálja a lehangosabban és legtöbbször meggyőződéssel:

— Dicsértessék!

BUDAPESTI SÉTÁK

PORTÁLOK, CÍMTÁBLÁK

Meg vagyunk győződve róla, hogy minden jóízű ember Budapesten fenti cím olvastán minden legcsekélyebb előtanulmány nélkül oldalszám tudná rögtönözni a jogos bírálat, az izlés és logika ellen elkövetett merényletek fölötti felháborodás jelzőit. Vajjon nem bosszankodtál-e, kedves fővárosimádó társam eléggé, amikor kényelmes sétálgatván forgalmasabb útvonalainkon, pillantásaid az üzletek portáljaira, címtábláira, az ucca terébe benyúló fantasztikus formájú póteímtáblák szűzféle színű és formájú betűire tévedt? Nem gondoltál arra, hogy egy jobb ízlésű utókor »Izléstelenségek múzeumában« hogy fognak csodálkozni a színes diapozitívok útján közölt emlékeken, melyeken szép reneszánsz vagy akár modern stílusú épületek földszinti üzletsorai úgy vannak bebugyolálva ormóttan fá, márvány, műkö portálok otromba burkolatába, mint egy karcú jorkinézű ember podagrás lábai vastag mamuszokba.

Ne értsenek félre bennünket. Mi nem nélkülözünk minden praktikus ösztönt, mi tudjuk, hogy a kenyéért, megelhetésért küzdő üzletember és általában a nagyváros forgalma nem nélkülözheti a reklámot, a címtáblát, a figyelemfelhívás a színes betűnek s fényváltozatának segédeszközét. Szükségesnek és okosnak találjuk, hogy az egyik bolt cégétáblája a mellette lévőtől különbözzék, hogy észrevegye a járókelő, hogy ez a kirakat már másfajta árut kínál, hogy különböző tulajdonosok mutatják be saját remek áruikat, kreációikat. De vajjon értesz-e egy szót is belőle, ha egy terembe jutsz, hol mindenki ordít, sivit, bömböl, káromkodik?

Nem volna-e bölcsőbb dolog egy bérház építésénél már arra gondolni, hogy az üzleti életnek praktikus kívánalmait is vannak? S nem volna egyszerű dolog: ha régi épületben rendezkedik be a kereskedő, a propagandáját szolgáló portált, címtáblát hozzáértővel úgy megterveztetni, hogy az ne ölje meg az épület szép vonalait, kecses és sokszor igen művészi díszleteit. Hányszor tapasztaljuk (csak valami régi üzlet megszűnésekor), hogy az ormóttan címtábla alatt, melyet végre lebontottak, a legbájosabb szobordíszek élték örök letakartságban éveiket. Az öröm azonban nem soká tart, már jön az új bérlő szörnyű márvány- és fakonstruktóival, újra betakarják a szépségeket, elrontják a szép formákat. Hol vannak az izléses korok emblémái, a stilizált állatok, címerék, melyek a boltok, a mesteremberek foglalkozási ágát jelezték? Már csak a borbélytányérok jelzik ezt a szép szokást s helyenként a trafikok szimbolikus dohánylevele. Csunya betűk, csunya színek harsogják egymást túl, sétálj csak végig az uccán s vedd figyelembe ezt az örült tohuvabohuját az izléstelenségeknek, az ügyetlen versengésnek s biztosak vagyunk abban, hogy lelkes szöszölőjává válsz felfogásunknak, hogy ezen nemcsak a művészet, hanem a praktikus kereskedői értelem nevében is segíteni kell.

Hamarosan meggyőződhetnének mindenki arról, hogy szép az, ami jó. Külföldi illusztrált lapokban látni már új épületeket mai stílusban, hol a betűsor szerves alkotórésze, mondhatnánk, díszítője az épület falának. (Egy postaépületen a »POST« jelzés annyira oda van komponálva a falak közepére, hogy ha nem volna ott, üres helyen mindenki érezné a hiányát.) Berlinben már 20 év előtt épültek üzleti házak, hol a címtáblák izléses betűi számára elmozdíthatlanul komponált tér volt. A vásárló mégis kiismerte magát a különböző boltok közt, dacára e diszkrétciónak.

Hirdetéses, harsogó, vetelkedő mozgalmas korunknak szimboluma a betű, mely minden léptednél kísér, sőt gyakran üldöz. Hiszen jelzi ezt sok modern kép is, hol a betű mint stílusjelző szerepel — korunk stílusának valóban egyik főalkotórésze a nyomtatott betű. Használjuk hát fel okosan, izlésesen, művészi módon s harcoljunk ellene, ha rongyos reklámszülőknél vagy hevenyészett szövevényeken olyan ijesztő módon éktelenkedik, mint büszkeségünknek, a Margitszigetnek bejárójánál. Iparművészeink, építészeink nagy szolgáltatást tennének, ha a portál és cégtábla területén mutatnának be tervezeteket egy pályázaton, melynek az volna a gyűjtőcíme: A betű az uccán.

Herman Lipót

Emésztési nehézségek, gyomorfájás, gyomorégés, csalánkiütés, rosszullét, fejfájás, idegizgalom, álmatlanság esetén a természetes „Ferenc József” keserűvíz megszünteti az emésztési zavarokat, fertőtleníti a gyomrot és a beleket, a vérkeringést helyes útra tereli és felfrissíti a szellemet. Az egyetemi klinikákon végzett kísérletek bizonyítják, hogy alkoholisták a Ferenc József víz használata folytán étvágyukat majdnem teljesen visszanyerik.